

Nezávislé a nestranné státní zastupitelství

S cílem dosáhnout transparentního a odpovědného výkonu spravedlnosti se problematice justice věnujeme již od roku 2007. Naše aktivity směřují k tomu, aby byla justice průhlednější, méně závislá na politické moci a tím i akceschopnější v řešení případů závažné korupce a organizovaného zločinu.

V průběhu minulých let jsme pořádali několik seminářů a tzv. justičních konferencí, v nichž jsme mimo jiné hledali odpověď na otázku, jaké jsou předpoklady nezávislého a nestranného postavení státního zastupitelství. Jelikož je nový zákon o státním zastupitelství stále v přípravném procesu, nebudeme se v tuto chvíli detailně vyjadřovat k jeho znění. Tato oblast nicméně představuje jedno z našich strategických témat, a proto znovu připomínáme základní principy, které v legislativní úpravě státního zastupitelství dlouhodobě prosazujeme.

Za klíčové priority v tomto ohledu považujeme:

- **stanovení jasné personální politiky bez možnosti politického ovlivňování**
- **vytvoření specializovaného útvaru zaměřeného na potírání korupce**
- **vymezení podmínek pro zasahování do konkrétní věci (pravidla pro udělování a odmítání pokynů).**

Zásadním předpokladem nezávislého a nestranného rozhodování jednotlivých státních zástupců je stanovení pravidel pro obsazování pozic vedoucích státních zástupců na předem dané funkční období a stanovení pravidel pro jejich odvolávání v průběhu funkčního období. Zejména v případě nejvyššího státního zástupce platí, že dosavadní způsob jeho odvolávání, který spočívá v tom, že může být odvolán vládou na návrh ministra spravedlnosti i bez udání důvodů, neposkytuje žádné záruky jeho nezávislého postavení, naopak může dostat nejvyššího státního zástupce pod silný politický tlak. Vhodným řešením by podle TI byla možnost odvolání nejvyššího státního zástupce toliko na základě rozhodnutí kárného soudu v kárném řízení.

Další důležitou otázkou představuje výkon řídicích a kontrolních oprávnění nadřízených státních zástupců, který je doposud nejednoznačně a poměrně složitě upraven, což umožňuje netransparentní zásahy do projednávaných případů. **Transparentní vymezení podmínek pro zasahování do konkrétních věcí jasně vymezuje vztahy uvnitř soustavy státních zastupitelství tak, aby státní zástupci nesli vyšší odpovědnost za svá konkrétní rozhodnutí.**

Konečně k úspěšnému odhalování sofistikované korupce je třeba specializace, nezávislé postavení specializovaného útvaru a úzké nastavení spolupráce dozorujícího státního zástupce s policií a dalšími odborníky. Kromě koncentrace vysokých expertních znalostí znamená vytvoření specializovaného útvaru přetržení nežádoucích místních vazeb, v jejichž důsledku dochází ke snahám o ovlivňování práce státních zástupců. To může dle TI z dlouhodobého hlediska zajistit pouze nový specializovaný útvar, jehož vedoucí bude jmenován nejvyšším státním zástupcem na základě výběrového řízení na předem stanovené období bez možnosti opakování mandátu. Zároveň je nutné, aby se jednalo o útvar s úzce vymezenou věcnou působností na trestné činy korupčního charakteru s personálním obsazením zhruba 20 státních zástupců.

Aktuální vývoj ohledně nového zákona o státním zastupitelství budeme i nadále bedlivě sledovat. Budeme též požadovat od nového ministra spravedlnosti vyjádření ohledně záměrů týkajících se této problematiky. Závěrem je třeba zdůraznit, že TI prosazuje přijetí kvalitního nového zákona o státním zastupitelství, který splňuje výše zmíněné priority, nikoliv přijetí nového zákona o státním zastupitelství za každou cenu.